

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte tirsdag den 23. januar 1951 kl. 13

Formann: Finn Moe

Fraværende var: Utheim og Lavik (begge forfall) og Hegna. Som varamann for Lavik møtte Toven.

Videre var til stede: Utenriksminister Lange, utenriksråd Skylstad og konsulent Boyesen.

Formannen: Hr. Friis ville reise et spørsmål her.

Friis: Det er fort gjort. Man har flere ganger vært misfornøyd med at referatene fra vår komite kommer så sent. Nå hadde vi en liten diskusjon om hva som var sagt i et tidligere møte, og jeg gikk da til Stortingets kontor og spurte hvordan det lå an. De hadde enda ikke fått stenogrammene i korrektur fra forrige møte. Dette syntes jeg var så vidt utilfredsstillende at jeg gikk til kontorsjefen og beklaget meg. Så fikk jeg da melding om at hele spørsmålet er tatt ut av kontorets hender, og at jeg måtte reise spørsmålet i komiteen. Nå, det er ikke noe påtrengende for meg å få svar på dette, men jeg ville i all fall reise spørsmålet i forbindelse med det som akkurat nå siste gang har vært tilfellet, og henstille til formannen på beste måte å se å få noe bedre skikk på det.

Formannen: Så vidt jeg kan se, reiser det spørsmålet som hr. Friis har tatt opp, en del problemer, så jeg tror at det man må gjøre, er å ta sikte på at en eventuelt urevidert utgave av referatet legges ut så hurtig som mulig, men det er jo også et spørsmål som er avhengig av at det treffes visse disposisjoner, så jeg ber komiteen om at jeg får bemyndigelse til å ta dette opp med presidentskapet, så får vi da se hva som kan gjøres.

Dermed gir jeg ordet til utenriksministeren som vil redegjøre for den utvikling som har funnet sted siden vi sist var sammen.

Utenriksminister Lange: Jeg er klar over at komiteens medlemmer har et langt møte bak seg, og at de muligens også har et langt møte foran seg i ettermiddag, så jeg skal prøve å være så kort som mulig, og jeg regner ikke med at vi vil kunne ta noen diskusjon i dag. Men jeg ville bare gjerne så snart som mulig få orientere om det vi har av opplysninger om det som faktisk er skjedd, og om bakgrunnen for det, slik at komiteens medlemmer kan tenke på det, og at vi i tilfelle kunne komme sammen igjen til et møte her hvis det var behov for det og man kunne finne en mulighet for det i løpet av morgendagen en gang.

Kort kan man vel si at ved en votering - riktignok ikke om realiteten, men mere om en prosedyresak - er nå den situasjon oppstått som en vel må regne med at russerne og kineserne hele tiden har ønsket skulle oppstå, at Amerika har stemt på en måte, og de fleste europeiske land, deriblant de skandinaviske land og

Storbritannia, har stemt på en annen måte. Man står altså overfor en utad tydelig markert forskjell i vurderingen mellom den amerikanske regjering og andre medlemmer av Atlanterhavs-forbundet. Vi har fått vite at den amerikanske regjering opprinnelig var innstilt på å akseptere utsettelse for at man skulle få de 48 timer som den indiske og andre delegasjoner ba om for å få undersøkt nærmere hva der egentlig lå i det kinesiske forslaget, og man har til og med lagt så pass megen vekt på den holdningen at assistant secretary Hickerson har meddelt dette til Morgenstjerne som innrapporterte det i en melding som vi først fikk her i morges. Men så sender Morgenstjerne en tilleggs melding og sier at etterat ovennevnte melding var sendt erfarer han «at State Department i siste øyeblikk endret sin instruks til Austin angående utsettelsesforslaget. Augustin talte deretter *mot* utsettelse, men forslaget ble allikevel vedtatt.»

Vi har et telegram fra vår delegasjon, som gir et ganske kort referat av det som foregikk i møtet, og det er vel riktigst at jeg leser det opp:

«Ved åpningen av dagens møte i første komite fremla Benegal Rau Pekings svar på visse spørsmål stillet av den indiske ambassadør i Peking. Rau opplyste at tolv asiatiske arabiske land hadde møtt i formiddag for å studere situasjonen i lys av nye meddelelser fra Peking og ba om 48 timers utsettelse da mange delegasjoner måtte konsultere sine regjeringer. Ecuador, Venezuela, Bolivia erklærte de hadde planlagt å holde innlegg for å støtte det amerikanske forslag men ville nå støtte utsettelsesforslaget. Gladwyn Jebb erklærte at Pekings nye opplysninger opplagt var av stor interesse, og betydning. Ved første gjennomsyn synes det siste svar nærmere et ja på første komites spørsmål sist lørdag om Peking aksepterer prinsippene, enn det første svar. Man måtte få tid til å konsultere sine regjeringer om den nye situasjon, sluttet Jebb og støttet utsettelsesforslaget.» - Det er altså Storbritannia - «Egypt støttet videre utsettelse mens Hellas og Tyrkia talte mot. Begge de siste gjennomgikk den nye meddelelse fra Peking og fant at den ikke innebar noe nytt. Philippinene talte mot utsettelse og ønsket opplysning om hvilke spørsmål den indiske ambassadør hadde stillet Peking. De reiste også innvendinger mot at Pekings svar ikke var stilet til FN. Til slutt talte Austin kraftig mot utsettelse og karakteriserte Raus innlegg som peculiar intervention.» - altså et besynderlig innlegg i debatten. «State Departments kommentar inntil nå er at man overveier situasjonen. Komiteen vedtok deretter å utsette debatten 48 timer med 27 mot 23 stemmer og 6 abstentions. Skandinaviske land, Storbritannia og fleste common-wealth-land stemte for utsettelse.» - Hvordan de andre vesteuropeiske land stemte, vet vi altså ikke. Dette er hva delegasjonen sier om det.

Det svar som Peking-regjeringen har gitt til den indiske regjering, som her altså har opptrådt som direkte megler og stilt bestemte spørsmål om hva Peking-regjeringen la i sitt svar av 17de, lyder i en foreløpig oversettelse slik - det er et dokument som er meget dunkelt i sin engelske tekst og derfor meget vanskelig å oversette, men i en foreløpig oversettelse lyder det slik:

«Under forutsetning av at det prinsipp at alle fremmede tropper skal trekkes tilbake fra Korea er blitt akseptert og at man er gått i gang med iverksettelsen herav, vil Sentralregjeringen for Chinas Folkerepublikk påta seg å tilrå de kinesiske frivillige å vende tilbake til China.»

Det betyr altså, så vidt man kan se, at de skjelner mellom «fremmede tropper» og de «kinesiske frivillige». Det er det første punkt som vel må kreves nærmere klarlagt.

Friis: Frivillige tropper?

Utenriksminister Lange: Jeg skal gjenta det:

«Under forutsetning av at det prinsipp at alle fremmede tropper skal trekkes tilbake fra Korea er blitt akseptert og at man er gått i gang med iverksettelsen herav, vil Sentralregjeringen for Chinas Folkerepublikk påta seg å tilrå de kinesiske frivillige å vende tilbake til China.»

Konrad Knudsen: Alle kinesere er «frivillige», og Peking påtar seg bare å *anbefale* at de vender tilbake.

Utenriksminister Lange: Jeg refererer videre:

«Hva angår krigens avslutning og en fredelig ordning av de koreanske problemer, mener vi at vi kan gå frem i to trin. Første trinn: Det kan bli oppnådd enighet om våpenstillstand for et begrenset tidsrom i det første møte av syvmaktskonferansen, og våpenstillstanden satt i kraft således at forhandlingene kan føres videre. Annet trinn: For at krigen i Korea kan bli bragt til full avslutning og freden i Øst-Asia sikret, må alle betingelsene for krigens avslutning diskuteres i forbindelse med de politiske problemer, for derved å komme til enighet om følgende tiltak: Tiltak og forholdsregler med henblikk på tilbaketrekkingen av alle fremmede tropper i Korea; forslag til tiltak og forholdsregler med henblikk på å oppnå en ordning hvoretter det koreanske folk selv kan løse Koreas interne problemer; tilbaketrekking av de Forente Staters stridskrefter fra Taiwan og Taiwanstredene» - Taiwan det er Formosa - «i samsvar med Cairo- og Potsdam-deklarasjonene, og andre problemer angående det Fjerne Østen. En klar bekreftelse av den Kinesiske Folkerepublikks status i de Forente Nasjoner må sikres.»

Dette svaret kan jo, hvis man vil være optimistisk, tolkes som en betydelig innrømmelse i forhold til det første svar, men det er på mange punkter til det ytterste uklart, og det er vanskelig å ha noen sikker vurdering av om det er et rent taktisk trekk for å oppnå å splitte eller om det ligger en reell antydning av forhandlingsvilje i det. Den amerikanske reaksjon er i følge en melding vi har fra vår ambassade, at De Forente Staters regjering vil nøye overveie meddelelsen fra Peking, men som sin personlige oppfatning uttalte Hickerson at Chinas forslag fremdeles ikke var akseptabelt og bare var et forsøk på ytterligere å utsette og splitte. Det kinesiske forslag innebar også en belønning for angriperen. Sammensetningen av den

foreslåtte syvmannskomite er helt uantagelig for De Forente Stater. De Forente Stater vil for øvrig ikke anse seg bundet av noe flertallsvedtak av en eventuell kommisjon. Som representant for China til de Forente Nasjoner vil De Forente Stater under ingen omstendigheter godta et regime som, hvis det hadde vært medlem i dag, måtte ekskluderes i samsvar med chartrets artikkel 6. - Og det stemmer da med en pressekommentar av James Reston, den meget vel orienterte korrespondent i Washington for «New York Times», som skriver at

«embetsmenn i det amerikanske utenriksdepartement sier rett ut at de nye kinesiske forslagene er absolutt uantagelige i sin nåværende form. Forslagene reiser flere spørsmål enn de gir svar på, og innebærer ikke at FN's tilbud om våpenhvile blir godtatt. I Washington peker man på to punkter der Pekings nye forslag er forskjellig fra det opprinnelige svaret på FN's forslag: Opprinnelig insisterte Pekingregjeringen på at forhandlingene om Formosa og andre østasiatiske problemer skulle tas først, og våpenhvilen etterpå. Nå foreslår kineserne en begrenset våpenhvile før forhandlingene begynner. Dessuten krevde de opprinnelig at China skulle anerkjennes som medlem av FN fra det øyeblikk forhandlingene begynner i sjumaktutvalget, men krever nå at Chinas medlemskap skal «sikres» uten å sette som betingelse at medlemskapet skal ordnes før forhandlingene begynner. Den amerikanske regjering mener at disse kinesiske innrømmelser er mindre enn de synes å være. Forutsetningene for det nye forslaget er nøyaktig de samme som for det gamle, nemlig at FN er angriper i Korea, og at det kommunistiske China skal belønnes for å gå med på våpenhvile. Disse premissene er ganske uantagelige for den amerikanske regjering» skriver Reston.»

Reaksjonen i London er, så vidt man kan skjønne av en meget kort melding vi har fått derfra, at det i hvert fall er nødvendig å få bragt klarhet på de punkter hvor det er tydelig uklarhet i dette svaret. Alt hva vi har fått fra vår ambassadør, er følgende meget korte melding:

«Foreign Office opplyste om ettermiddagen 22. januar» - altså i går - «at det enda ikke er tatt definitivt standpunkt om hvorledes britene skal stemme over det amerikanske resolusjonsforslag i FN, til tross for kabinettmøte 22. januar om formiddagen.» - Det gjelder i det hele tatt ikke det kinesiske forslaget, dette gir bare deres standpunkt til det amerikanske forslaget. -

«Britene vil godta «condemnation»» - det vil si det første avsnitt som fastslår at China har «engaged in aggression» - innlatt seg på aggresjon. Og de vil godta det siste punkt om et utvalg som skal stå til tjeneste for å utnytte mulige meglingsforsøk, men avsnittet om kollektive tiltak er gjenstand for videre undersøkelser i Washington og New York.» Så sies det til slutt at «det er i hvert fall på det rene at britene ikke vil tre til som «sponsors»» - ikke vil stå som forslagsstillere - «for resolusjonsforslaget».

Deres reaksjon til det kinesiske forslaget fremgår av det jeg siterte av det telegrammet om møtet i går, hvor Jebb har støttet utsettelsesforslaget med den begrunnelse at man må undersøke hva forslaget fra Peking nærmere innebærer.

Vår chargé d'affaires i Peking har sendt et telegram hvor han ganske kort sier at under et selskapeleg samvær har Indias ambassadør i Peking fortalt ham - han sier «i et selskap i kveld», og telegrammet er sendt 23. januar Peking-tid, det vil altså si den 22.de her, - det er på den andre siden av datolinjen - «i et selskap i kveld fortalte den indiske ambassadør meg at China i dag godtok det indiske forslag om en midlertidig våpenhvile i Korea.»

Det skulle altså tyde på at denne tanken om en midlertidig våpenhvile mens man kommer sammen og begynner å snakke, skulle være et indisk initiativ som er godtatt fra Chinas side. Vi har bedt vår legasjon i New Delhi om å undersøke der hva de kan få greie på. De har sendt et rent foreløpig svar at utover det som er meddelt i FN, har de ikke kunnet få vite noe mere foreløpig i New Delhi - og det er bare så noenlunde det vi har av egen orientering om situasjonen.

Vi har drøftet denne situasjon i Regjeringen i dag, og som en rent preliminær reaksjon vil jeg legge frem for komiteen den oppfatningen at vi vel, selv med risikoen for at det betyr en betydelig belastning i forholdet til De Forente Stater, bør medvirke til at man gjør det som gjøres kan for å få klarlagt helt og fullt hva dette nye trekk fra Peking-regjeringens side innebærer, for at man ikke på et senere stadium skal kunne si med rette at her forelå muligens en utvei til fredelig bileggelse av konflikten, og den ble forspilt fordi man kjørte for raskt på. Når Regjeringen er kommet til dette til tross for at vi syntes svaret er til det ytterste uklart, og at det ligger meget nær å se det som en taktisk manøver, er det fordi vi vurderer det slik at skal vi kunne holde den norske opinion samlet, så må vi vise at vi vil prøve alt som kan gi muligheter for en fredelig utgang på konflikten der borte. Først hvis vi er helt sikre på at vi har prøvd det, kan vi også med full kraft gå videre og da samlet gå inn for det standpunkt at en må fastslå at her foreligger en deltagelse i aggresjon fra kinesisk side, og da også ta den følge av det at man i hvert fall må gjøre det som praktisk er gjennomførlig for å hindre tilførsel av strategisk viktige varer så lenge krigshandlinger pågår.

Formannen: Jeg skal få takke utenriksministeren for redegjørelsen. Det er vel en av de vanskeligste situasjoner som vi har hatt, vi nå står overfor. Men på den andre siden skulle det vel neppe være grunn til å behøve å fastlegge oss på noe bestemt standpunkt i dag. Og som utenriksministeren også sa, er jo ikke situasjonen tilstrekkelig avklart enda. Vi har i all fall 48 timers frist, det vil si til onsdag aften. Jeg har allikevel hatt den tanke at vi kanskje kunne innkalle til et møte i utenrikskomiteen i morgen til kl. 11.

Utenriksminister Lange: Det er umulig for meg. Vi har en regjeringskonferanse kl. 11 som ikke kan flyttes. Men hvis vi kunne ta det kl. 1, er det vel også litt større chance for at vi har fått dechiffrert nattens og morgenens høst av meldinger, så den eventuelt kunne foreligge i oversettelse.

Formannen: Det er vel bare spørretime, men det er stortingsmøte i morgen kl. 1. Men vi kunne kanskje ta et møte kl. 2 for å komme til saken, hvis det passer da. Med dette in mente likesom ber jeg medlemmene uttale seg.

Utenriksminister Lange: Får jeg også lov å be om å få et råd. Det er nå fastsatt at jeg skal gi en redegjørelse i åpent stortingsmøte torsdag kl. 10. Under alle omstendigheter er det ytterst vanskelig å gi en slik redegjørelse i denne situasjon. Av den grunn kunne det tenkes at det var å foretrekke å vente en dag, hvis det overhodet lar seg arrangere. Men jeg vil gjerne ha en vurdering av hvorledes en slik utsettelse ville virke. Hvis man tror at den i tilfelle ville virke foruroligende i den offentlige mening, skal jeg snakke torsdag allikevel. Jeg er svært lite sikker i vurderingen av disse ting, og kanskje er det bare en impuls fra min side for å komme ut av en vanskelig situasjon.

Hambro: Imorgen passer unektelig kl. 2 bedre enn kl. 1. Vi har også en innstilling fra valgkomiteen som det vil bli en del debatt om i tinget, selv om det ikke blir noen lang debatt, må flere av oss være der, ihvertfall hr. Torp, hr. Utheim og jeg, og også hr. Natvig Pedersen som formann i valgkomiteen. Men det vil vel være over kl. 2.

Jeg har naturligvis selv vært inne på den tanke at det ville være vanskelig med et foredrag av utenriksministeren torsdag, sådan som det ligger an nå. Om det er bedre fredag, kan vi jo ikke vite på forhånd, men jeg kan ikke tenke meg at noe blir forrykket om foredraget utstår en dag eller eventuelt et par dager. Da vil den debatt som vi hadde planlagt til tirsdag, formentlig også måtte utsettes noe. Det vil ikke bety noe reelt i den foreliggende situasjon. Men det vil være ytterst uheldig overfor Stortinget og overfor almenheten hvis det foredrag som holdes for åpne dører, må være så omsvøpsfullt og forsiktig at man ikke får vite noe. Det er meget bedre å vente, og jeg tror ikke det blir noen panikk av det. Det er lett å finne grunner for å vente. Man kunne jo bare utsette SAS-debatten til torsdag, så var det i orden. Det kommer vi til å forlange ihvertfall, for samferdselskomiteen har avgitt en ny innstilling, som er helt utilfredsstillende behandlingsmessig sett.

Natvig Pedersen: Jeg er også enig i at selve situasjonen jo kan være avgjørende for at man ikke kan ha det påtenkte offentlige møte på en bestemt dag. Men det er ikke så ganske lett å forrykke tiden her. Så vidt jeg forstår, kan vi ikke utsette den planlagte utredning i Stortinget en dag eller to, fordi utenriksministeren reiser onsdag kveld.

Utenriksminister Lange: Men det er bare for en dag. Jeg kan være tilbake fredag morgen.

Hambro: Hvor er det utenriksministeren reiser hen?

Utenriksminister Lange: Til Stockholm.

Hambro: Men Stortinget har intet mot at Stockholmsfarerne begrenser sine turer noe.

Utenriksminister Lange: Det er et møte med den hollandske utenriksminister Stikker, som har bedt om å få treffe alle de nordiske utenriksministre på en gang for å spare tid. Ettersom han har vært her, men ikke før har vært i Sverige, har vi akseptert at det skal skje i Stockholm.

Natvig Pedersen: En utsettelse av dette åpne møte fra torsdag til lørdag vil måtte medføre at ordskiftet om den samme sak utsettes til fredag eller lørdag i den etterfølgende uke. Det kan naturligvis gå. På den andre siden - hvis man ikke vil holde så sterkt på at man skal ha sovet ikke bare en natt, men ha sovet to netter på foredraget, kunne det jo tenkes at utenriksministerens foredrag kunne foreligge trykt til omdeling mandag.

Utenriksminister Lange: Og man kunne ta debatten tirsdag eller onsdag.

Torp: Jeg synes det kunne utsettes. Men det er jo presidentskapet som bestemmer det.

Hambro: Hr. Utheim er ikke her i dag, men særlig fra hans side ble det under konferanser vi hadde, meget sterkt fremholdt at man måtte ha noen dager til å se på et så viktig dokument. For medlemmene av komiteen vil det ikke være noe vanskelig, men for de øvrige representanter vil det være meget vanskelig med en så kort frist.

Smitt Ingebretsen: Jeg kan ikke skjønne at det kan ha noen som helst uheldig virkning om utenriksministerens foredrag blir utsatt, under forutsetning av at det utsettes til en bestemt dag, og ikke bare utsettes inntil videre, *det* er alltid mistenkelig. Men en utsettelse til en bestemt dag, enten det blir fredag eller lørdag eller mandag for den saks skyld, kan jeg ikke skjønne kan ha noen uheldig virkning. Jeg er helt enig i den uttalelse som falt her, at det er meget mere betenkelig hvis foredraget ikke kan fortelle noe vesentlig. Av samme grunn vil jeg også advare mot at man tviholder på at det skal være debatt på tirsdag, slik at publikum og Stortingets medlemmer får inntrykk av at de ikke får rimelig tid til å se på disse tingene. Det har senest vært gjort i dag i SAS-affæren, og man skal være meget varsom med å gjøre det til en vane her i huset. Det er meget bedre at man flytter litt på timetabellen enn at man gir folk inntrykk av at her rushes tingene gjennom uten at man får tid til å tenke seg om.

Friis: Jeg hadde ventet at utenriksministeren først hadde sagt noen ord om den erklæring fra Mr. Gross som vi fikk i dag. Det var jo den som ifølge Aftenposten virket som et sjokk i FN, og som på meg virket slik at jeg var aldeles

done. - Så kom jo denne melding på kvelden som gjorde - man er jo takknemlig for enhver lysning i denne tid - at jeg likesom fikk et lite pusterom igjen. Men det er jo nokså avgjørende om denne erklæring fra Mr. Gross ble gitt i kjennskap til hva det skulle komme fra Pekingregjeringen, eller med en indirekte kunnskap om hva som måtte komme, for da kan man se den som et taktisk trekk. Men hvis erklæringen kom som en kategorisk erklæring fra amerikansk hold, synes jeg det begynner å bli meget mørkt. Jeg vet ikke om utenriksministeren kan gi noen nærmere opplysning om det.

Utenriksminister Lange: Det direkte spørsmål om hva som er motiveringen for Gross' erklæring, kan jeg ikke gi noe sikkert svar på. Jeg ber om unnskyldning fordi jeg ikke tok den med, jeg hadde den liggende i bunken. Men det var fordi jeg hadde så liten tid, at jeg ikke tok den med, og fordi den ikke for meg i den grad kom som et sjokk, da vår delegasjon tidligere har innberettet at den slags stemninger også gjorde seg gjeldende i Amerika, at hvis det f.eks. nå kom et positivt svar, så var det de i Amerika som hevdet at da måtte man under alle omstendigheter forlange at nasjonalistregjeringen deltok i forhandlingene. Det er vel også det som ligger i uttalelsen fra State Department om at sammensetningen av 7 mannskomiteen er utilfredsstillende. De mener at under drøftingen av Korea-spørsmålet bør den sørkoreanske regjering, til forsvar for hvilken aksjonen opprinnelig ble satt i gang, være representert, og ved forhandlingene om Formosa bør nasjonalistregjeringen være representert. Men man kan naturligvis si at i forhold til De Forente Staters stemmegivning for det siste meglingsforsøk av 13. januar, altså 3-makts-utvalgets siste meglingsforslag, betegner erklæringen fra Mr. Gross noe av et skritt tilbake, og det er jo derfor den sikkert har virket som et sjokk i Lake Success, fordi man der har oppfattet det som om den amerikanske regjering, da den stemte for 3-maktskomiteens punkter og gikk med på at de skulle sendes til Peking, allerede på forhånd har diskontert et negativt svar, og har gjort det mere ut fra taktiske enn fra reelle grunner, for på den måte å gjøre det lettere å få en samlet oppslutning om en resolusjon, som da fastslår kjensgjerningen med hensyn til at China er angriper. For vi skal ikke et øyeblikk se bort fra at det er en kjensgjerning, og at når vi vegrer oss ved eller kvier oss for å fastslå det, er det ikke fordi vi er i noen tvil om kjensgjerningen, men fordi vi er i tvil om hvilken virkning en slik konstatering kan ha med hensyn til eventuelle muligheter for en fredelig løsning av Korea-konflikten.

Friis: Jeg vil ikke ta opp noen diskusjon om hvorvidt man er enig i at China er angriper. Men jeg tror at meget avhenger av hvorledes man oversetter ordene «engaged in», at man er «engaged in aggression». Hvis man oversetter det med et norsk uttrykk, vil jeg gjerne på forhånd ha litt klarhet over hvilket uttrykk man akter å velge.

Utenriksminister Lange: Jeg kan få lov til å gi den oversettelse vi nå har fått av hele det amerikanske forslag. Kanskje det kan ha sin interesse at jeg leser det i sin helhet, for nå har jeg den fullstendige tekst:

«*Generalforsamlingen*

1. *konstaterer* at Sikkerhetsrådet, på grunn av manglende enstemmighet mellom de faste rådsmedlemmer, har unnlatt å utføre sin hovedoppgave med hensyn til opprettholdelsen av den mellomfolkelige fred og sikkerhet for så vidt angår den kinesisk-kommunistiske intervensjon i Korea» - Det er altså ordlyden fra resolusjonen om fellesaksjonen for freden som går igjen her.
2. *konstaterer* at den Sentrale Folkeregjering for Folkerepublikken China har avvist alle forslag fra de Forente Nasjoners side om å bringe fiendtlighetene i Korea til opphør med sikte på å få i stand en fredelig ordening, og at dens vepnede styrker fortsetter invasjonen i Korea og sine omfattende angrep på de Forente Nasjoners styrker i nevnte land,
3. *finner* at den Sentrale Folkeregjering for Folkerepublikken China ved å gi direkte hjelp og bistand til dem som allerede hadde foretatt angrep (committed aggression) i Korea og ved å gå til (engage in) fiendtligheter mot de Forente Nasjoners styrker i nevnte land selv har innlatt seg på aggresjon i Korea».

Der har man altså for så vidt brukt en liten variant. I det ene tilfelle heter det «gi hjelp og bistand til dem som allerede hadde foretatt angrep» og i det annet: «ved å gå til - engage in - fiendtligheter - selv har innlatt seg på - engaged in - aggresjon.» Det kan naturligvis diskuteres i det uendelige hvorledes man skal oversette for å få det til å dekke helt, men denne formen «engage in» og «has thereby itself engaged in aggression» er klekket ut av den kanadiske delegasjon, og er ment som en svakere formulering enn en direkte beskyldning for å ha «committed aggression». Og man har trukket konsekvensen av det i de senere punkter i forslaget ved ikke å henvise spørsmålet om videre tiltak til komiteen for kollektive tiltak, men til en ad hoc-komite, riktig nok bestående av de samme medlemmer. - Jeg refererer videre resten av forslaget:

- «4. *henstiller* til den Sentrale Folkeregjering for Folkerepublikken China å få sine styrker og sine statsborgere i Korea til å opphøre med fiendtlighetene mot de Forente Nasjoners styrker og å trekke seg tilbake fra Korea,
5. *bekrefter* at de Forente Nasjoners faste vilje til å fortsette sin aksjon i Korea for å motstå angrepet,
6. *henstiller* til alle stater og myndigheter å yte all mulig bistand til de Forente Nasjoners aksjon i Korea,
7. *henstiller* til alle stater og myndigheter å avstå fra å yte noen bistand til angriperne i Korea,
8. *anmoder* en komite sammensatt av medlemmene av Komiteen for kollektive tiltak om straks å overveie de videre tiltak som trenges for å møte angrepet og om å avgi rapport derom til Generalforsamlingen,
9. *fastslår* at det fremdeles er de Forente Nasjoners politikk å få i stand opphør av fiendtlighetene i Korea og gjennomføringen av de Forente Nasjoners formål i Korea ved fredelige midler, og

10. *anmoder* Generalforsamlingens President om straks å utpeke to personer til å samarbeide med ham for ved passende leilighet å stå til tjeneste med sikte på å nå dette formål.»

Det punkt hvor den siste reaksjon fra Peking-regjeringens side gjør at man kan stille et spørsmålstejn ved om denne resolusjon fult ut dekker situasjonen i dag, er punkt 2, som «konstaterer at den Sentrale Folke-regjering for Folkerepublikken China har avvist alle forslag fra de Forente Nasjoners side». Man kan altså reise det spørsmål om det ikke i dette siste svar ligger noe annet enn en ren avvisning, noe av en åpning for forhandling, og det er en uvissheit man må bringe ut av verden den ene eller den annen vei før man går videre, så vidt jeg forstår.

Hambro: Jeg kan godt forstå at hr. Friis følte seg noe rystet ved telegrammet i går aftes, det tror jeg vi alle gjorde. Jeg følte, for å snakke i gammel jargon, en instinktiv frykt for at fredsbestrebelsene hadde lidt havari gross. Men vi som kjenner amerikansk taktikk, tok kanskje ikke erklæringen fullt så alvorlig. Det er alltid en nyanse mellom det som blir sagt av Dean Acheson, og det som blir sagt av Warren Austin, og det som blir sagt av Mr. Gross o.s.v. Jeg synes det var en meget uklok erklæring fra amerikansk side, og sådan tror jeg den har virket over alt.

Men til tross for både hensynet hertil og hensynet til det utilfredsstillende i Chinas svar, mener jeg at vi må følge den vei som utenriksministeren har pekt på her. Vi er nødt til å slite vår tålmodighet til det ytterste. Jeg vet ikke om det ligger noen realitet i det, men jeg ville nødige man skulle stå overfor en votering i FN hvor Norges stemme hadde gjort utslaget til noe som man kunne si fremkalte en bitrere stemning, en mere uforsonlig ånd. Det kan vel ikke ta meget lang tid før man får noen klarhet over hva det ligger i dette kinesiske svar. Vel, de driver et spill, men jeg hadde nær sagt: Er det ikke spill vi alle driver? Vi er alle opptatt av tanken på å hindre at det blir et direkte brudd.

Det synes for meg som om også China er relativt engstelig for å fremkalle et direkte brudd, og det er formodentlig det som har vært en del av tanken med dette amerikanske tiltak.

Så uklar som stillingen er, kan jeg ikke skjønne at vi kan komme noe lenger i dag. Jeg mener at vi får vente. Men siden utenriksministeren la dette frem, har jeg, noe nølende, villet si at jeg er enig i at vi er nødt til å gå videre. Det er jo den samme vei vi har fulgt hele tiden, og den misstemning vi kunne frykte for i Amerika, har vi sikkert allerede vakt ved den votering som fant sted. Men der sto vi sammen med en gruppe av skikkelige stater, og så sto vi sammen med de mest uskikkelige stater. Amerika stod sammen med de sør-amerikanske land og Tyrkia og Hellas, som skal få penger av det direkte, så det ene kan vel veie det annet opp noenlunde. Etter den holdning vi hadde inntatt, syntes jeg, hvor kjedelig det enn var, at det var vanskelig ikke å stemme som den norske delegasjon gjorde, og at det også ville være utilfredsstillende å avholde seg fra å stemme i en sak av denne art.

Sven Nielsen: Vi får vel en chance til å rette det opp.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og vi kan vel da gå ut fra at komiteen er enig i den linje utenriksministeren nevnte, at man tar den nødvendige tid til å undersøke hva kinesernes siste svar innebærer, selv om De Forente Stater ikke skulle ønske en slik fremgangsmåte.

Samtidig vil jeg gjerne tilføye at man må jo gå ut fra at komiteen kan tre sammen til et nytt møte før det blir tale om noen avstemning i den politiske komite i Lake Success.

Natvig Pedersen: Jeg vil bare si at hvis presidentskapet er enig i den oppfatning som er kommet til orde her i komiteen at man skal utsette det åpne møte fra torsdag til lørdag, tror jeg det bør gjøres kjent i stortingsmøtet at presidentskapet har bestemt seg for dette.

Formannen: Vel, da er vi enige om at det blir et møte her i morgen kl. 2.

Møtet hevet kl. 15.45.